

Acta Beregsasiensis

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

A Scholarly Annual of Ferenc Rákóczi II.
Hungarian College of Transcarpathia

2009
VIII. évfolyam, 1. kötet
Том VIII, № 1
Volume VIII, № 1

Acta Beregsasiensis

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II

2009/1
VIII. évfolyam, 1. kötet / Том VIII, № 1

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Soós Kálmán, Orosz Ildikó, Cserniczkó István, Barkáts Jenő
A KÖTETET SZERKESZTETTE: Penckófer János, Kohut Attila

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Шовш К., Орос І., Черничко С., Боркач Є.
ЗА РЕДАКЦІЮ: Пенцкофер І., Когут А.

KORREKTÚRA: G. Varcaba Ildikó / Коректура: Г. Варцаба І.
TÖRDELÉS: Garanyi Béla / Верстка: Гороній А.

A kiadvány megjelenését a

támogatta

A kiadásért felel: Orosz Ildikó és Soós Kálmán / Відповідальні за випуск: Орос І., Шовш К.

ISBN: 978-966-7966-76-8

Készült: PoliPrint Kft., Ungvár, Turgenyev u. 2. Felelős vezető: Kovács Dezső

A. II. Rákóczi Ferenc
Kárpátjai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

Tartalom

Történelem

BRAUN LÁSZLÓ: Történelem és identitás. Gondolatok az azonosságtudatról, a hovatarozásról és a nemzeti-közösségi érzésekről	7
LUKÁCS ATTILA: A magyar–magyar kapcsolatok alakulása (1944–91). A magyar–magyar kapcsolatok és a szovjet korszak	15
BERECZKY GYÖRGY: A sztálini és hrucscsovi nemzetiségpolitika a korabeli kárpátaljai sajtóban, összehasonlító jellemzésük	29
SZAKÁL IMRE: Podkarpatszka Rusz jelentősebb pártjainak szereplése a nemzetgyűlési és tartományi választásokon 1924 és 1938 között	37
BARÁTH VIKTÓRIA: A donbászi munkaszolgálat a kigyósi túlélők emlékezetében	55

Honismeret

BARTA KÁROLY: Mezővári lakosságának összetétele	69
BALLA ANDREA: Nagydobrony családnevei a XX. század elejétől napjainkig	79

Nyelv- és irodalomtudomány

СЛИЗАВЕТА БАРАНЬ–СТЕПАН ЧЕРНИЧКО: Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів у Закарпатському угорському інституті ім. Ференца Ракоці II	91
BÁRÁNY BÉLA: A sors koncepciója Vaszilij Grosszman <i>Élet és sors</i> , illetve Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényében	113
ТУРЯНИЦЯ Ю. Д.: Поет великої любові до людей, до України. А мати – мадярка, батько – француз	123

Pedagógia

ХИЖНА О. П.: Компетентність учителя початкової школи як важлива умова успішності художньо-педагогічної діяльності	131
HUSZTI ILONA: Angoltanárképzés Beregszászon	141
SZILÁGYI LÁSZLÓ: Language learning strategies used by successful and unsuccessful language learners in the process of learning English as a foreign language at the Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rakoczi II	147
BALOGH LÍVIA: Kárpátaljai magyar iskolai értesítők adatbázisa	161
LESKU KATALIN: A környezeti nevelés gyakorlata a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Karán	171

Gazdaság, környezet és turisztika, fauna

СПАСЬКИЙ Г. В.: Економічні засади створення спеціальної економічної зони “Берегово”	183
MELYNCSOK ADRIENN: Gazdasági átalakulások Kárpátalja mezőgazdaságában az elmúlt évek statisztikai adatai alapján (különös tekintettel a növénytermesztés helyzetére) ...	191
RÁCZ BÉLA: A <i>Nagymuzsaly-A</i> lelőhely pattintott kőszköz-gyűjteményének nyersanyag típusai	205
LÁSZLÓ GYURICZA–SÁNDOR BERGHAUER: Probleme der Bewertung der Naturbedingungen im Tourismus	213
DR. KOMONYI ÉVA–CSOMA ZOLTÁN–DEMETER LÓRÁNT: A Nagy-hegyen található meddőhányó kihatása a környező vizek állapotára	221
KOLOZSVÁRI ISTVÁN–ILLÁR LÉNÁRD: A Tisza tiszaujlaki szakaszán élő szitakötőfajok faunisztikai felmérése	231
Eseménynaptár	241

ТУРЯНИЦЯ Ю. Д.*

Поет великої любові до людей, до України А мати – мадярка, батько – француз

Rezümé Újszerű írás, mert sajátos módon mutat be egy sajátos származású és különleges életúttal rendelkező ukrán klasszikust: Volodimir Szoszjurát, aki kitűnt nagy szeretetével a szerelem szépségei, az emberek és szülőföldje iránt. A költő egy magyar-francia családban született – édesanyja Lakatos Antónia magyar, édesapja pedig – De Saussure – francia. Életének egyik különlegessége, hogy szenteste napján (január 6.) született és karácsony másnapján (január 8.) hunyt el. Volodimir Szoszjura több mint háromezer verse, valamint harminc elbeszélő költeménye mind a mai napig nincs megfelelően értékelve. A jószívű költő egész alkotói tehetségét a jó embereknek szánta, megerősítve ezzel az emberi lét szépségét.

Резюме Стаття новаторська. Присвячена маловивченим і своєрідним сторінкам життєвого і творчого шляху українського поета-класика Володимира Сосюра, сповненого великою любов'ю до краси кохання, людей і рідної землі. Народився поет в угорсько-франзькій сім'ї, мати його – Антоніна Локотш, угорка. А батько француз Де Соссьюр. На святий вечір (6 січня) народився, а помер на другий день Різдва Христового (8 січня). Автор понад 3 тисяч віршів, більше 30 поем, які належно не вивчені і не оцінені належно. Мистецький талант і добре серце віддав добрим людям, рідній Вітчизні, утверджуючи красу людського буття.

Людина – Боже створіння, має безсмертну душу, - гласить Святе Письмо – має феноменальний розум, феноменальні здібності. Високу свідомість і благородство. Покликана до високоорганізованого духовного буття на Землі. За законами краси і любові.

До великих особистостей людства належить і наш Шевченко, Франко і Леся Українка, Довженко й Олесь Гончар – творці доброго, розумного, пристрасного і красивого українського мистецтва слова. Але й Володимир Миколайович Сосюра – поет великої любові до людини і людей, до краси життя. «В мені горить і не згасає, як витвір вічності, Любов». [4, 271] Сосюра, на думку П.Г. Тичини, - велика людина, великий поет України, але й один із найбільших поетів усього світу. «Лірик, - а разом з тим сміливий, дерзновенний. Задушевний – а разом з тим бойовий у нього тон, наступальний» [6, 2].

Відомий поет й учений-енциклопедист, вдумливий дослідник художньо-літературного процесу України Микола Зеров ще на зорі ХХ століття захоплююче писав про В.М. Сосюру як про талановитого і справжнього майстра художнього слова, «завжди експансивного і щирого» [1, 505]. Дуже популярного – його «знає – визнає й вітає масовий широкий читач». Адже «Як поет – завжди на людях; всі його ліричні емоції втілюються, так мовити б, на очах глядачів» [1, 505].

В.М. Сосюру як велику людину, як великого поета уславили в своїх творах М. Рильський, А. Малишко, М. Стельмах і чимало інших письменників. Його багатий творчий доробок високо оцінили вітчизняні і закордонні науковці. Але останнім часом з'явилися «фахівці», які стали беззастережно критикувати В.М. Сосюру як поета. Бо ж у нього, мовляв, були «зриви,

* Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці, кандидат філологічних наук, професор

художні прорахунки» [9, 408]. Було нещастя жити і писати твори при «советській владі». І був він «Сосюрою-комуністом», своїм розумом, своєю свідомістю не дійшов до рівня «Сосюри-українця». «Бо ж зовсім ясно, що своєю свідомістю він належить їй, ... советській владі», яка «не має жодних підстав серйозно обвинувачувати Сосюру» [8, 39], - читаємо у найновіших шкільних підручниках з української літератури.

Що можна сказати з приводу таких закручених звинувачень В.М. Сосюри як поета і людини. Вони, м'яко кажучи, заполітизовані, безпідставні. У подібних гріхах можна звинувачувати майже усіх громадян «Советської України». В.М. Сосюри теж довелося жити і творити (це не його вина) в умовах «советської влади». Але він як поет-українець, як «Сосюра-українець» не раз мужньо і свідомо, дерзновенно-сміливо виступав проти неподобств, які мали місце при тій владі. Проти насильства, підступництва і зневажання людської гідності. За честь і славу України, до якої був сповнений великою любов'ю, бо без неї – «ніщо ми» [5, 298]. Словами гніву разив тих діячів, які «претендували на криваву владу над тероризованим народом», які прагнули «навалити гори трупів до тих, що вже навалили» [5, 302]. Він радів, що за часів Хрущовської відлиги «стало легше дихати і співати» [5, 302].

Звичайно, за такі «вольності» керівні партійні мужі звинувачували В.М. Сосюру, що називається, критикували - били. Поет про ті гіркі часи, ті свої «години злих заграєв» писав у байці «Дрозд і Соловей» - співця-солов'я, «за зорі він лине», «не, раз, не два вже били за Вкраїну так, що у другого одпала б голова, а він не кається і все співа, співа» [5, 312]. Били «у всеукраїнському масштабі, ... і навіть у всесоюзному» [5, 299]. Його серце кричало і плакало, і билось об ребра кривавими крилами, як підстрелена птиця [5, 303].

У таких складних умовах В.М. Сосюри доводилося шукати захисту й порятунку в друзів, в урядовців. Радів, коли ті наважувалися виступити публічно на його підтримку. Був щиро вдячний поетові А. Малишці, який у своїй палкій промові на зборах активу письменників м. Києва заявив, що В. Сосюру безпідставно били і б'ють, «ні за що калічать» [5, 306]. Словами щирої вдячності згадував В.М. Сосюра і ту «добру людину», яка «сиділа на горі», у високому державному кріслі, і простягла «благовісну руку» допомоги, сказала: «Сосюру не трогать!» [5, 303]. І відпустили Сосюру з-під арешту. І одступила від поета тінь трагізму.

Таким чином, зовсім непростою є постать В.М. Сосюри і як людини, і як письменника. Самобутня, феноменальна, неповторна. Уже давно настала пора належно розібратися в усіх перипетіях його життєвої путі, у складностях його багатющої творчості. А творчий ужинок поета складається з понад 70 книг, де біля 3 тисячі віршів. А поем у нього більше тридцяти, далеко не всі відомі широкому читачеві, як наприклад «Мазепа», «Махно», «Оксана», «Володька», «Галичанка», «Розстріляне безсмертя» та ін. Написав В.М. Сосюра й віршовані романи «Тарас Трясило», «Червоногвардієць», автобіографічний роман «Третя Рота», віршовану епопею «Залізниця», що складається з п'яти сюжетно пов'язаних поем. Його дивовижно-величний життєвий і творчий шлях - повний і несподіванок, гідний подиву, високої поваги й належно високої оцінки.

Незвичайність проявилася уже у часі появи на цей світ Володьки Сосюри. А народився він у місті Дебальцеві Донецької області на Святий Вечір, 6 січня 1898 року. Церковні дзвони мали сповістити про початок літургійного богослужіння на честь народження Ісуса Христа. Водночас ті дзвони вітали й народження на українській Донецькій землі хлопчика, якого нарекли Володькою. І ще одна несподіванка; мати, як глянула вперше на своє дитя - крикнула «чорт», і знепритомніла. Із чорною голівкою, міченим народився Сосюра, тому й утратила мати свідомість, перелякалася. Але ж побоювання матері були безпідставними. Насправді ж народився володар у царстві мистецтва слова, народився великий поет, гаряче серце і талант якого були віддані усім добрим людям, Україні.

Тут ще одна своєрідність - породила В.М. Сосюру на «величаво-красній Донеччині», угорсько-французька родина. Адже мати поета за походженням по чоловічій лінії була угоркою, звали її Антоніна Дмитрівна Локотош. Її батько Дмитро Данилович Локотош - міщанин міста Луганська. А прадід - сербського походження, був дворянином і полковником сербської армії. У 1877 році перейшов на бік російського війська і брав участь у війні з турецько-османськими полками - за визволення Балканських народів. Загинув на полі кривавої битви десь під Шипкою.

В.М. Сосюра не виключав, що його родовід по матері сягає і до Закарпаття. Відомо, у Закарпатті прізвище Лакатош, Лакатуш досить поширене серед угорського й румунського населення. Поет з великою радістю, як додому, приїжджав у Закарпаття, любувався красою наших гір, добротою наших людей. Серцем сприймав пісні гуцулів і шепіт чарівної шовкової косиці. «Мабуть, у матері моєї була угорська кров», - не раз у задумі говорив і писав він. Не можу не зазначити, що з В.М. Сосюрою я зустрічався – ще в далеких 50-60 роках ХХ ст. І не одного разу. І книжечки своїх поезій з дарчими написами він дав мені, засвідчивши свою велику любов до Закарпатської землі – з «чудовою красою гір і долин, і рівнин».

Пригадується наша зустріч у м. Києві в Інституті літератури ім. Т.Г. Шевченка національної Академії Наук України. В.М. Сосюра був мовчазним, якийсь зажурений – це після «викриття» його як націоналіста у Московській газеті «Правда». Але коли дізнався, що в Ужгородському державному (нині національному) Університеті наші студенти і читають залюбки, і пишуть курсові й дипломні роботи по його творчості – він мило усміхнувся, його очі радісно засіяли, майже по-дитячому. До речі, серед великих шанувальників В. Сосюри, автором курсових і дипломних робіт, присвячених його віршам для дітей, був і початкуючий тоді поет Володимир Фединишинець. Саме під впливом Сосюри В.С. Фединишинець і почав писати дитячі вірші і літературні казки, видав 17 книжок для дітей дошкільного і молодшого шкільного віків, юнаків і юнок. А про В.М. Сосюру як творчу особистість і самотню людину написав біля 20 літературознавчих праць і спогадів.

Мати В.М. Сосюри і зовнішнім виглядом була схожою на угорку. Її портрет любовно відтворив на письмі сам поет. Була вона чорно-смуглява з чорними, що аж жагучі, темно-карими очима. З красиво, підковообразно,

зігнутими бровами, схожими «на крила летючих птиць» [5, 6]. Її волосся - довге й чорне «як синь воронячого крила» [5, 288]. Була чудесно збудована, «вона була красуня», була «як зоряна і пристрасна пісня». [5, 6] ». Працювала простою робітницею на патронному заводі в Луганську, де на загальноміському баді їй було присуджено перший приз за красу - стала міс красунею.

Батько В.М. Сосюра походив по чоловічій лінії із французького роду Де Сосюр. Його дід так і підписувався, таким й уважав себе «...чомусь мені здається, що він з південної Франції, Провансалу», - згадував В.М. Сосюра, - потрапив до Запорізької Січі, де писарі і записали його «Сосюрою» [5, 6].

По материній лінії, і за своїм характером, батько поета був українцем, з довгими, козацькими, запорізькими вусами. Був стрункий, широкоплечий, кремезний, як богатир. Спокійний, мовчазний, але рішучий, завжди готовий постояти за себе, сім'ю, за людську гідність, рідну землю. Чудово малював аквареллю пейзажі і людські обличчя. Грав на гітарі і під її акомпанемент наспівував задушевні українські народні пісні. Писав вірші українською і російською мовами, «Татко нагадував мені, - писав В.М. Сосюра, - мудрого козацького орла, а мама якусь смугляву птицю, що їй не сидиться на місці і все хоче кудись полетіти» [5, 7].

Серед давніх предків В.М. Сосюра були й росіяни, і серби, черкеси й карачаївці. Різномірною була, отже, сосюрівська материзнина і дідизнина, що породила великого українського поета, сповненого любов'ю до людей, до народів, до життя. Майстра художнього слова зі світовим іменем.

Народився В.М. Сосюра, як уже мовилося нами вище, у святковий вечір народження Ісуса Христа. Дивиною стало для віруючих і те, що його добра душа, його любляче серце розлучилися із земним буттям і відійшли на вічний спокій у святкову тиху ніч Різдва Христового. Це було 8 січня 1965 року. Тільки праведні люди вмирають у Дні великих церковних свят. Двері до щасливої вічності у царстві небесному їм відкриті. До сказаного ще слід додати, що похорон В.М. Сосюра теж проходив дещо своєрідно, без участі високопоставлених урядовців і без трафаретної помпезності. Були щирі і палкі промови письменників, учителів. Труна поета була накрита козацькою китайкою, по святковому звучала відома українська народна пісня:

Козака несуть
І коня ведуть,
Кінь головоньку клонить.
А за ним, за ним
Його дівчинонька
Білі рученьки ломить [7, с.485].

Володимир Сосюра прожив 67 своїх, можна сказати, героїчно-воздвиженських років. Життєву дорогу пройшов з достоїнством як великий син свого народу, хоча «чорна рука смерті неодноразово чатувала на його життя. Так, у 1919 році денікінці його розстрілюють як полоненого петлюрівця. Але рана виявилася не смертельною, він чудом вижив, «смерть смертю поправши». Тут же в одному з сіл потрапляє до червоних. Старенький староста затребував «пачпорта». Але такого ні у нього, ні в його

друга-козака не виявилось. Тоді сердито було наказано: «Та що там з ними базікати! До штабу їх». А присутні тут жінки почали плакати і благати: «Та вони ж такі як і ми: і чорнобриві, і по-нашому розмовляють». «І прокинувся в мені поет-агітатор, - згадував В.М. Сосюра. - Я почав говорити, хто ми й за що така наша доля, почав читати їм свої вірші... І стало чудо... Лисий «пачпортний» староста просить переписати йому на пам'ять вірші... У мене аж волосся ворухилось від піднесення... Нам дали сала, огірків та хліба і відпустили» [5,137].

Весною 1919 року В.М. Сосюра був стрільцем козацько-гайдамацького війська Симона Петлюри, важко захворів на тиф. Від високої температури ледве-ледве розмовляв. І його немично кинули у вагон санпоїзда до тифозників. Але сила Божа знову обергла цю добру людину. Він видужав у міській лікарні м. Кишинєва, завдяки старанням медичної сестрички. Хоча після тифу і був схожий «на мертвяка» [5,162].

У 1920 році під Одесою тривожні путі-дороги привели В.М. Сосюру до червоних. Він став червоноармійцем без будь-яких ускладнень. Молодий і гарячковитий воєнком Андрій Мінський увів його кандидатуру до культурно-виховного комітету червоного полку й тут же захоплююче вигукнув «какая у нас могучая поэтическая сила» [5,191]. Це окрило Сосюру, почував він себе «наче народжений удруге. Ходив я по місту і слухав щасливі крики птиць у сині над золотими дахами» [5,190]. А далі знову і знову треба було йому брати участь у братовбивчій громадянській війні. Згодом й у другій світовій війні. І боротися... Вірячи у кращу долю свого народу.

Де б не знаходився В.М. Сосюра - чи то на фронтах кровопролиття громадянської та світової воєн, чи у мирний час на немилосердних полях битв зі злом і злоторством, за праведні душі, за честь і волю людини і людства, його всюди сохрняла од скверни, од напасті, од передчасної смерті якась чудодійна сила. Він мав свого доброго Архангела Хранителя. Йому самому суджено було стати не просто поетом, а й пророком добра й любові, і учителем із пастирським еством, аби вести дорогою любові дітей і батьків.

Основне життєве кредо В.М. Сосюри було - він мусить жити. Жити й творити, любити і боротися. У його долі сплелися міцно: любов, кохання і боротьба. Йому надто відкритому, ніжному, імпульсивному і бентежному, як правило, беззахисному, було дано так кохати, «як ніхто не кохав», бо «через тисяч літ лиш приходять подібне кохання» [4, 22].

В.М. Сосюра знав силу художнього слова, у якому живуть, як він писав, міць мудрої думки і почуття любові. Високомистецьке слово – «то квітка у любові», стоїть на сторожі добра людини і народу, «для вічного життя». А коли людям заважають красиво жити і любити - тоді те слово мусить «над зорі линути», стати «зброєю золотою», «гострішою за штик», швидшою за смертоносні кулі. Воно безжалісно має знищувати ненависть, зло і гноблення - заради встановлення справедливості і любові. Справжнє поетове слово - то Божєє слово, казав В. Сосюра, бо допомагає чесним людям жити і добро творити, веде «святий наш народ» до кращої будучини [5, 257].

В.М. Сосюра щиросердечно заримітив, що його становлення як поета розпочалося «під впливом релігійної бабусі», яку він вважав своєю духовною

наставницею. Але й з пісень матері - «Я любив усе, що співала мати», особливо любив, коли мати співала: «Місяць з хмари виглядає, світить у хатину... А там жінка молодая колише дитину» [5, 31].

Найперші свої вірші В.М. Сосюра пише російською мовою, бо ж вчився він у російській школі, захоплювався віршами Єсеніна та інших російських письменників. Пише на релігійні теми, звертається до Бога, аби почув «молення» людей, одпустив гріхи — «согрешенья». «Взагалі, я хотів бути ченцем», «я хотів бути святим» [5, 109].

Не судилося В.М. Сосюрі стати ченцем-монахом, став він нашою мистецько-поетичною гордістю, святістю великої любові до народу. І цим він пишався, щиро і гордо заявляв: «Яке щастя, що я українець, що я син моєї прекрасної трагічної нації» [5, 77].

Без перебільшення можна сказати, що у творчості В.М. Сосюри слово Україна, любов, кохання були найсвятішими, виднілися уже в багатьох назвах його творів, як от: «Я люблю», «Люблю», «Як не любити до нестями», «Як люблю тебе», «Любов моя, мій день, мій цвіте», «Я вітру спитаю, чи любить вона?», «Любити свій край - це дая народу жити», «Любіть і боріться за щастя безкрає», «Любіть Україну» і т.д.

Пристрасне кохання до красуні дівчини і жінки супроводжувало В.М. Сосюру протягом усього життя. До великого кохання він линув усім серцем у роки ранньої і зрілої юності, в роки змушніння і в немолоді роки. Із великою повагою, трепетно називав імена коханих, уславлював їх у багатьох творах. Поетові йшов 16 рік, коли дівчина Оксана причарувала його «маленьку душу своїм задумливим лицем і чорними бровами... Моя любов була наївна і чиста, як роса на травах у зорі, як тьохкання соловейка... але я їй нічого і не сказав» [5,6].

Далі з'явилася дівчина Ліза, яку поет сприйняв, «як святу», і «молився на її золоту» красу [5, 84]. «Од неї віяло таким щастям і ароматом, що я захлинався, коли говорив, відчував, що кров розірве моє лице, але не міг сказати їй про свою таємницю» [5, 85].

Милою серцю В.М. Сосюри були Оксана і Ліза, Констанція, Оля та Віра. Але наймилішою за всіх стала Марія. Він обожнював її. Його любов до неї була «якш за всі сонця» [4, 83]. Такого кохання ще не знали люди. Чаруючою вона була вже своїм ім'ям святим - Марія, жіночою чистотою і ніжністю, великим блаженством і коханням, яке горить полум'ям добра і ласки. Марія дая поета - над усе на світі. Марію він ніколи не проміняє ні на які «красуні усіх віків» [4, 83]. Марія ж злетіла з небесних зірок, тому й «така ясна», чарівна, не замінима на нашій землі «зоря єдина».

Світи ж мені, світи мені завжди
над зорі всі, зоря моя єдина! [4, 83].

Постійно жила і пульсувала у серці й творчості В.М. Сосюри і любов до рідної землі: «Як не любити до нестями Вітчизни зоряну красу» [4, 351].

Щирість і безпосередність сосюрівського ліричного голосу не може не хвилювати нас до глибини душі. Поетова ж душа - «Як арфа золота». У рідному краю йому усе таке близьке, миле і чарівне, «і все кругом - усім еством люблю» [4, 295]. І такий любові його немає кінця, вона «як море, що висохнуть не може» [4, 235].

У розумінні В. Сосюра любити свій край, свою Вітчизну — це передусім для народу жити, чесно трудитися, оберігати і возвеличувати рідну стороньку, шанувати її добрих людей, і славну її минувшину й борців за утвердження державності. Сила й могутність України та її народу - одвічні. Вони - як та купина вогнева, завжди горить завзяттям добра, ніколи не згасне, «Сонцем щастя осяяна моя Україна» [4, 116]. Вона у сні, в труді, в коханні, в дитячій усмішці, в дівочих очах, у квітці, у співові пташиному, в кожній пісні і думках вона. У кожному ударі наших сердець вона. Краса її вічна, оновлююча, мова солов'їна. Для нас вона рідна, єдина [4, 161].

Такою є наскрізь щира, емоційна і неповторна поезія любові В.М. Сосюра до України. Але й до всіх людей і народів, які шанують не лише себе, але й свого іномовного ближнього. Богом велено усім землянам жити під одними зорями у взаємоповазі й утверджувати повсюдно красу правди, волі і любові. «Геть же рабства ночі, ночі зла й негоди! Всі народи хочуть миру і свободи» [4, 214].

Із повчально-стверджуючими словами, актуальними і нині, звертається В.М. Сосюра до людей доброї волі:

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.
.. .Всім серцем любіть Україну свою -
і вічні ми будемо з нею! [4, 161-162]

ЛІТЕРАТУРА

- Зеров М. Твори: У 2-х т.- Т.2., - К.: Дніпро, 1990.
Моренець В. Володимир Сосюра: Нарис життя і творчості. - К., 1990.
Сосюра В. Твори: У 10-ти т. - Т.1., 1960.
Сосюра В. Твори: У 2-х т. - Т.1., - К.: Дніпро, 1978.
Сосюра В. Третя Рота: Роман., - К., 1988.
Тичина П. Вибрані твори: У 3-х т. - Т.1., - К., 1957.
Українські народні ліричні пісні., - К.: Вид. АН УРСР, 1960.
Усі українські письменники., - Харків, 2006.
Хропко П. Українська література., - К., 1995.